

14. Офіційна інтернет-сторінка ТМ «Світоч» на facebook.com. Відео рекламного ролика [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.facebook.com/photo.php?v=2649343238187&set=vb.219994208093375&type=3&theater>.
15. Офіційний сайт Індустріального телевізійного комітету [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://itk.ua/ua/page/top_advertisers/.
16. Офіційний сайт програми «Зняти все» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://znyatyvse.com/pro-show/format>.
17. Офіційний сайт ТМ «Colgate». Відео рекламного ролика [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.colgate.com.ua/app/ColgateTotal/UA/Colgate-Total-Television-Commercials.cwsp>.
18. Сайт аналітики української ТВ реклами. Відео реклами ТМ «Tide», «Bref», «Fructis», «Чумак», «Мивина» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http://adlog.tv/2213.htm?cat\[\]=5&brand=3](http://adlog.tv/2213.htm?cat[]=5&brand=3); [http://adlog.tv/1232.htm?cat\[\]=5](http://adlog.tv/1232.htm?cat[]=5); <http://adlog.tv/2783.htm?prod=510>; [http://adlog.tv/2077.htm?cat\[\]=4&prod=456](http://adlog.tv/2077.htm?cat[]=4&prod=456).
19. Хавкіна Л. М. Сучасний український рекламний міф : монографія / Л. М. Хавкіна. — Х. : Харківське історико-філологічне товариство, 2010. — 352 с.
20. Щепилова Г. Г. Реклама в структуре современных СМИ / Г. Г. Щепилова // Вестник Московского университета. Сер. 10: Журналистика. — М., 2008. — № 5. — С. 64—69.

Марія Ріней

ЛЕКСЕМИ «РЯД» І «НИЗКА» В ГАЗЕТНИХ ПУБЛІКАЦІЯХ

На підставі довідкової літератури і редакторського досвіду проаналізовано і відредаговано ненормативне вживання лексем «ряд» і «низка» на сторінках періодичних видань («Дзеркало тижня», «Експрес», «День»).

Ключові слова: *лексема, ненормативне вживання, періодичні видання, словники.*

На основани справочной литературы и редакторского опыта проанализировано и отредактировано ненормативное употребление лексем «ряд» и «вереница» на страницах периодических изданий («Дзеркало тижня», «Експрес», «День»).

Ключевые слова: *лексема, ненормативное употребление, периодические издания, словари.*

On the basis of reference literature and editorial experience non-normative usage of the Ukrainian lexemes «riad» («row») and «nyzka» («chain») in the periodicals («Dzerkalo tyzhnya» («The Mirror of the Week»), «Ekspres» («Express»), «Den» («The Day»)) has been analyzed.

Key words: *lexeme, misnomer, periodicals, dictionaries.*

Ставлення проблеми. Мова газетних матеріалів потребує значної уваги. Користуватися словом необхідно продумано, адже «одне недбало вжите слово... іноді може зіпсувати весь чудовий твір. Уживати слова правильно і точно — значить використовувати їх у тому значенні, яке має кожне з них» [4]. З огляду на це особливо ретельно необхідно аналізувати вживання слів у газетних текстах у «невідповідному, невластивому в українській мові значенні» [12].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Мовленнєві неточності акцентовано у працях Б. Антоненка-Давидовича, І. Вихованця, М. Волошак, К. Городенської, П. Дудика, А. Коваль, Н. Непийводи, О. Пономаріва, О. Сербенської та ін. Науковці зазначають, що «на відміну від художньої творчості, медійні засоби... орієнтовані на масову аудиторію, на створення єдиного загальноетнічного комунікативного і культурного простору...» [6, с. 101].

Формулювання мети статті. На підставі довідкової літератури і власного редакторського досвіду проаналізуємо вживання лексем «ряд» і «низка» на сторінках періодичних видань.

Виклад основного матеріалу. Автори газетних публікацій пишуть: «Там Ніні довелось пережити ще цілий ряд принизливих процедур» (Дзеркало тижня. — 2005. — 1 жовт.); «На думку ряду експертів...» (Дзеркало тижня. — 2007. — 23 черв.); «...є почесним доктором ряду університетів...» (Дзеркало тижня. — 2008. — 7 черв.); «В ряді країн проводяться корупційні розслідування...» (Дзеркало тижня. — 2009. — 24 січ.); «...ряд грецьких політиків виступає проти...»; «Було виконано ряд робіт...»; «...на рекапіталізацію цілого ряду банківських установ» (Дзеркало тижня. — 2011. — 15 жовт.); «Є ряд спеціальностей, на які вступає тільки молодь із сіл» (Експрес. — 2007. — 12 квіт.); «Ряд виробників вважає, що в нинішніх умовах у такі терміни неможливо вкластися»; «...в ряді пілотних районів почали випробовувати цю нову систему»; «...цілий ряд пільговиків має право на позачергове чи першочергове виділення житла...» (Експрес. — 2010. — 6 трав.); «...закликав керівників...

звернути увагу на активізацію діяльності ряду кримських політиків...» (День. — 2012. — 4 груд.).

У словниковій статті лексеми «ряд» «Великого тлумачного словника сучасної української мови» (укладач В. Бусел), окрім: «1. Сукупність однорідних предметів або живих істот, розташованих одне поруч з одним, одне за одним, витягнутих в одну лінію. // Те саме, що гряда. // у знач. присл. **Рядом, рядами**. Один повз одного, один за одним, один біля одного, в одну лінію. 2. Стрій, вишикуваний в одну лінію; шеренга. // Люди, що перебувають у такому строю, в шерензі. 3. Те саме, що лава 2. 4. Місця для сидіння (в театрі, кіно і т. ін.), розташовані в одну лінію. // Люди, що займають такі місця», подано: «5. Сукупність подій, явищ і т. ін., послідовних у часі... Певна кількість кого-, чого-небудь...» [1, с. 1281]. У цьому словнику наведено: «у ряді країн» [1, с. 62, 230, 566]; «в ряді республік» [1, с. 286]; «у ряді держав» [1, с. 1410, 1531]; «ряд соматичних і психологічних розладів» [1, с. 3]; «ряд захворювань» [1, с. 12]; «ряд математичних дисциплін» [1, с. 27]; «в ряді випадків» [1, с. 90]; «ряд повинностей» [1, с. 113]; «наявність цілого ряду керівних осіб або керівних органів» [1, с. 53] та ін.

«Великий тлумачний словник сучасної української мови» (керівники видавничого проекту — П. М. Мовчан, В. В. Німчук, В. Й. Клічак) подає такі приклади: «Ряди будинків», «Книжки стоять рядами», «Струнки ряди вояків», «Ряди демонстрантів», «Ідуть ряди», «Перший ряд партеру», «М'ясний, молочний ряд», «Ряди безробітних», «Партійні ряди», «В одному ряду», «В першому ряду», «В перших рядах», «Згуртувати ряди», «Шикуватися в ряди», а також: «Ряд років», «Розглянути ряд питань», «У ряді випадків» [2, с. 1028].

У словниковій статті лексеми «ряд» «Словника синонімів української мови» зафіксовано: «1. **ряд** (сукупність однорідних предметів, явищ або істот, розташованих одне поруч з одним, одне за одним і т. ін.), **низка**, **ланцюг**, **лінія**, **ярус**, **галерея**, **вервечка... гряда** (однорідних предметів); **батарейя** (перев. посуду, пляшок)... 2. **ряд** (сукупність подій, явищ і т. ін., послідовних у часі), **низка**, **ланцюг**, **цикл**, **плетениця**... 3. **ряд** (певна кількість діячів якоїсь галузі науки, культури), **когорта**, **фаланга**; **плеяда**, **сузір'я** (особливо видатних)...» [10, с. 591].

Російсько-український словник лексему «ряд» перекладає як: «...(*совокупность чего-л. следующего одно за другим; вереница; некоторое количество чего-л.*) ряд, низка... **длинный ряд дней (лет)** довгий ряд днів (років), багато (чимало) [довгих] днів (років); **ряд поколений** ряд поколінь, багато (чимало; *несколько*: кілька) поколінь; **в течение ряда лет** на протязі (протягом [цілого] ряду років, багато (чимало; *несколько*: кілька) років; **в [целом] ряде случаев** у [цілому] ряді випадків; **по ряду причин** з ряду причин; **в ряде городов** у [цілому] ряді міст, у кількох (у багатьох) містах; **цельный ряд мыслей** ціла низка (цілий ряд) думок; **ряд событий** ряд (низка) подій; **ряд статей** ряд (низка) статей; **длинный ряд автомашин** довгий ряд (шерег) автомашин, довга низка автомашин...» [9].

С. Караванський у «Російсько-українському словнику складної лексики» вказує, що російською мовою — «ряд лет», а українською — «кілька років», російською — «в ряде сел (случаев)», а українською — «у багатьох селах (випадках)» [5].

Події і явища, послідовні у часі, а також певну кількість чого-небудь, що не утворює одну лінію, неправильно називати рядом. Зокрема, «роки», «випадки», «захворювання», «дисципліни», «керівні органи», «країни», «спеціальності», «університети», «райони» не можна розташувати в ряд, як, наприклад, «будинки», «дерева», «каміння» тощо: «В торгових рядах — гори товарів» (О. Гончар); «Ряди домів, ряди дерев, як білі тіні, йшли кудись в далеч і розпливались в тумані» (М. Коцюбинський); «Василь побачив ряд бочок і в кутку якусь безладно накидану купу» (Г. Хоткевич); «За кам'яною стіною було видно понад Россю ряд невисоких гір» (І. Нечуй-Левицький); «Перед виром стоїть скісно поперек усеї ріки ряд великого каміння» (І. Франко) [11, т. 8, с. 922].

Слово «низка» «Великий тлумачний словник сучасної української мови» (укладач В. Бусел) і «Великий тлумачний словник сучасної української мови» (керівники видавничого проекту — П. М. Мовчан, В. В. Німчук, В. Й. Клічак) пояснюють чітко і зрозуміло: «1. Нанизані на нитку, мотузку, дротину і т. ін. однорідні предмети. 2. *перен.* Сукупність предметів, явищ і т. ін., розташованих послідовно один за одним. Низка заходів, низка подій...» [1, с. 785; 2, с. 645]. Наприклад: «Низки червоного... перцю скрізь висять» (І. Нечуй-Левицький); «Довгу низку лиха нанизала йому злая доля!» (О. Стороженко) [11, т. 5, с. 411].

Однак, не дотримуючись наведеного пояснення, «Великий тлумачний словник сучасної української мови» (укладач В. Бусел) подає: «...відокремлені від океану... низкою островів» [1, с. 727]; «...низка... особливостей...» [1, с. 1620]; «у низці... країн...» [1, с. 566]. У газетах читаємо: «Фінансові та інші санкції проти Лівії запровадила й низка інших міжнародних організацій...»; «...справи низки транснаціональних корпорацій...»; «...ціла низка продуктів... у валютному обчисленні значно дешевші, ніж на вітчизняному ринку» (Дзеркало тижня. — 2011. — 15 жовт.) та ін. Проте «острови», «особливості», «країни», як і «організації», «корпорації», «продукти», не розташовуються послідовно один за одним.

Коли люди, тварини, предмети тощо не формують одну лінію і не розташовані послідовно один за одним, зокрема «ряд машин» (в одній лінії) і «низка машин» (одна за одною, наприклад весільний кортеж), то необхідно вживати лексеми: «декілька», «кілька» (мала кількість), «багато», «немало», «чимало» (велика кількість) тощо [8]. Наприклад: «Вже стояли декілька возів з зерном... декілька стільців перекупок» (Панас Мирний); «За всю дорогу вони перекинулися декількома незначущими фразами» [11, т. 2, с. 234]; «Кілька парубків скочило до танцю, потягли за собою дівчат» (М. Коцюбинський); «Я склав план реконструкції кількох площ і вулиць міста» (О. Довженко) [11, т. 4, с. 160]; «Рідні пісні навіювали на нього багато споминів» (О. Гончар) [3]; «...азнав Іван немало пригод» (М. Коцюбинський); «Куля засіла в плечі, і лікарям довелося докласти немало зусиль, щоб її звідти витягти» (М. Ткач) [11, т. 5, с. 335]; «Людей немало в тій війні лягло» (М. Рильський); «На розі від майдану, де церква, біля школи людей уже зібралося чимало» (А. Головка) [3].

Коли увагу акцентуємо не на кількості, а на тому, що це якась частина когось або чогось, то варто послуговуватися словом «деякі». Наприклад: «Деякі дисципліни я зовсім не вчив» (О. Довженко); «Перебираємо в пам'яті фільми... лише деякі можуть прислужитися нашим вчукам...» (із газет) [10, с. 319].

Лексему «кілька» (не «ряд» чи «низка») правильно вжито у реченні: «З-за обрію простяглися золоті списи віялом і наче відсунули рожево-перлові хмарки геть-геть угору, позолотивши їх краї, а за кілька хвиль на золотім колі викотився над обрій величний, осяйний

бог, що його пришестья так напружено чекав буйний степ із усім, сущим на ньому» із твору С. Черкасенка «Схід сонця в степу», поданого І. Огієнком «як взірєць зразкової сучасної літературної мови» у «Практичних лекціях літературної мови» [7]. Жодне зі значень лексем «ряд» чи «низка» тут не прийнятне, як не прийнятне й у наведених прикладах із газет. На наш погляд, правильно писати так: «...пережити чимало (багато) принизливих процедур»; «на думку деяких експертів...»; «...є почесним доктором кількох університетів...»; «у деяких країнах...»; «деякі... політики...»; «...виконано чимало робіт...»; «...на рекапіталізацію багатьох банківських установ»; «є спеціальності (є такі спеціальності), з таких (певних, деяких) спеціальностей...»; «деякі виробники...»; «...у деяких... районах...»; «...багато (чимало, немало, значна кількість) пільговиків...»; «...звернути увагу на активізацію діяльності деяких кримських політиків...».

Висновки. Отже, коли люди, тварини, предмети тощо не формують одну лінію і не розташовані послідовно один за одним, то неправильно вживати лексеми «ряд» чи «низка», потрібно — «декілька», «кілька» (мала кількість), «багато», «немало», «чимало» (велика кількість), «деякі» та ін.

Зважаючи на важливість, порушена проблема ненормативного вживання лексем у газетних матеріалах потребує подальших досліджень.

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. допов. та CD) / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. — Київ ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2007.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [кер. вид. проекту: П. М. Мовчан, В. В. Німчук, В. Й. Клічак]. — К. : Дніпро, 2009.
3. *Вихованець І.* Теоретична морфологія української мови : академічна граматики української мови / І. Вихованець, К. Городенська. — К. : Пульсари, 2004. — С. 165.
4. *Григораш Д. С.* Теорія і практика редагування газети / Д. С. Григораш. — Львів : Вид-во Львів. ун-ту, 1966. — С. 57.
5. *Караванський С.* Російсько-український словник складної лексики / Святослав Караванський. — К. : ВЦ «Академія», 1998. — С. 551.
6. *Нещименко Г. П.* Динаміка речевого стандарту сучасної публічної вербальної комунікації: Проблеми, тенденції розвитку / Г. П. Нещименко // *Вопросы языкознания*. — 2001. — № 1. — С. 98—132.
7. *Практичні лекції літературної мови // Рідна мова*. — 1936. — Ч. 3. — С. 124.

8. *Ріпей М.* Про лексичне втілення категорії кількості (ряд будинків, низка заходів, кілька років) / *Марія Ріпей // Дивослово.* — 2012. — № 7. — С. 49.
9. *Русско-украинский словарь* : [в 3 т.]. — Изд. 2-е, исправл. — К., 1981. — Т. 3. — С. 269—270.
10. *Словник синонімів української мови* : [у 2 т.] / [А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, С. І. Головащук та ін.]. — К. : Наукова думка, 2001. — Т. 2.
11. *Словник української мови* : [в 11 т.]. — К. : Наукова думка, 1970—1980.
12. *Феллер М. Д.* Довідник коректора / *М. Д. Феллер, І. С. Квітко, М. Г. Шевченко.* — Х., 1972. — С. 323.

Ольга Філіпова

ДИСКУРС ПАРТІЙНО-РАДЯНСЬКОЇ ПОВОЄННОЇ ПРЕСИ ПІВДНЯ ТА ЗАХОДУ УКРАЇНИ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ

Здійснено порівняльний аналіз специфіки творення інформаційної картини світу у партійно-радянській пресі Запоріжжя та Львова. Досліджено особливості регіонального дискурсу видань повоєнних років.

Ключові слова: *регіональний газетний дискурс, партійно-радянська преса, змістово-структурна модель, проблемно-тематичне наповнення, структура видання.*

Проведен сравнительный анализ специфики создания информационной картины мира в партийно-советской прессе Запорожья и Львова. Исследованы особенности регионального дискурса изданий послевоенных лет.

Ключевые слова: *региональный газетный дискурс, партийно-советская пресса, смыслово-структурная модель, проблемно-тематическое наполнение, структура издания.*

A comparative analysis of specifics of creation of information picture of the world in the party-Soviet press of Zaporizhia and Lviv has been made. The specifics of regional media discourse of the postwar periodicals has been studied.

Key words: *regional newspaper discourse, the party-Soviet press, content-structure model, topical content, structure of edition.*

Проблема розвитку преси, її місця в житті суспільства завжди перебувала у центрі уваги вітчизняних і зарубіжних журналістико-знавців. Аналіз історії розвитку української преси має науково-історичне та джерелознавче значення. Дослідниками вже охоплено